

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2887/2563

พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด โจทก์ นางสาว ป. โจทก์ร่วม นางสาว ส. จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.อ. มาตรา 71, ป.พ.พ. มาตรา 1448, ป.พ.พ. มาตรา 1459,

พ.ร.บ.ว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ. 2481 มาตรา 19, พ.ร.บ.ว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ. 2481 มาตรา 20

ย่อ / หลักกฎหมาย

โจทก์ร่วมและจำเลยจดทะเบียนสมรสกันที่ประเทศอังกฤษเมื่อปี 2557 แม้ ป.พ.พ. มาตรา 1459 วรรคหนึ่ง จะบัญญัติว่า "การสมรสในต่างประเทศระหว่างคนที่มีสัญชาติไทยด้วยกัน หรือ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสัญชาติไทย จะทำตามแบบที่กำหนดไว้ตามกฎหมายไทยหรือกฎหมายแห่งประเทศนั้นก็ได้" และ พ.ร.บ.ว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ.2481 มาตรา 20 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "การสมรสซึ่งได้ทำถูกต้องตามแบบที่บัญญัติไว้ในกฎหมายแห่งประเทศที่ทำการสมรส นั้น ย่อมเป็นอันสมบูรณ์" ก็ตาม แต่อย่างไรก็ดี มาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติว่า "เงื่อนไขแห่งการสมรสให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติของคู่กรณีแต่ละฝ่าย" เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าจำเลยและโจทก์ร่วมเป็นผู้มีสัญชาติไทย ดังนั้น ในการพิจารณาถึงความสมบูรณ์แห่งการสมรสระหว่างจำเลยและโจทก์ร่วมจึงต้องพิจารณาตาม ป.พ.พ. บรรพ 5 หมวด 2 เรื่องเงื่อนไขแห่งการสมรสประกอบด้วย เมื่อมาตรา 1448 บัญญัติว่า "การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายและหญิงมีอายุสิบเจ็ดปีบริบูรณ์แล้ว" แสดงว่าการสมรสจะสมบูรณ์ต่อเมื่อคู่สมรสเป็นชายและหญิง เมื่อจำเลยและโจทก์ร่วมต่างก็เป็นหญิง การสมรสระหว่างจำเลยและโจทก์ร่วมจึงไม่ต้องด้วยเงื่อนไขของการสมรสตามกฎหมายไทย จำเลยและโจทก์ร่วมไม่มีสถานะเป็นสามีภริยาตามกฎหมาย กรณีจึงไม่ต้องด้วยเหตุยกเว้นโทษตาม ป.อ. มาตรา 71

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องและแก้ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334, 335, 352, 91 ให้จำเลยคืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินที่ยังไม่ได้คืน รวมเป็นเงิน 82,215,256 บาท แก่ผู้เสียหาย และขอให้นับโทษจำคุกจำเลยในคดีนี้ต่อจากโทษจำคุกของจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ 3211/2559 ของศาลชั้นต้น จำเลยให้การปฏิเสธ ระหว่างพิจารณา นางสาว ป. ผู้เสียหายยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ ศาลชั้นต้นอนุญาต ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334, 335 (1) วรรคแรก การกระทำของจำเลยเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 91 ฐานลักทรัพย์ จำคุก 3 ปี ฐานลักทรัพย์ในเวลากลางคืน จำคุก 4 ปี รวมสองกระทง จำคุก 7 ปี ทางนำสืบของจำเลยเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา จึงลดโทษให้หนึ่งในสามตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 คงจำคุก 4 ปี 8 เดือน และให้จำเลยคืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินที่ยังไม่ได้คืน 62,509,875 บาท แก่โจทก์ร่วม ส่วนข้อหาอื่นและคำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่า ให้นับโทษจำคุกของจำเลยในคดีนี้ต่อจากโทษจำคุกของจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ 3211/2559 ของศาลชั้นต้น นอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น จำเลยฎีกา โดยผู้พิพากษาซึ่งพิจารณาและลงชื่อในคำพิพากษาศาลชั้นต้นอนุญาตให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ศาลฎีกาวินิจฉัย

ว่า ข้อเท็จจริงในเบื้องต้นรับฟังได้ว่า เมื่อปี 2541 โจทก์ร่วมและจำเลยรู้จักกันโดยโจทก์ร่วมเป็นลูกค้าทำผมที่ร้านทำผมของจำเลยแล้วใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างคนรักตั้งแต่ปี 2542 เมื่อปี 2545 โจทก์ร่วมก่อตั้งและเป็นกรรมการของบริษัท ค. ซึ่งมีสำนักงานตั้งอยู่ที่กรุงเทพมหานคร บริษัทดังกล่าวประกอบกิจการผลิตทองรูปพรรณให้ร้านขายทอง รวมทั้งร้าน ล. ซึ่งเป็นธุรกิจของครอบครัวโจทก์ร่วม ปัจจุบันจำเลยเป็นกรรมการของบริษัทดังกล่าว เมื่อปี 2545 โจทก์ร่วม นาง ช. มารดาของโจทก์ร่วมและจำเลยเป็นกรรมการของบริษัท ค. ประกอบกิจการจำหน่ายจิวเวลรี่และทองรูปพรรณ เมื่อปี 2547 โจทก์ร่วมและจำเลยเป็นกรรมการของบริษัท จ. ประกอบกิจการร้านขายเครื่องประดับอัญมณี เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2555 โจทก์ร่วมเดินทางไปพักอาศัยอยู่กับบุตรในต่างประเทศ โดยให้จำเลยมีหน้าที่ดูแลและบริหารธุรกิจผลิตทองรูปพรรณที่ประเทศไทยแต่เพียงผู้เดียว ต่อมาเมื่อปี 2557 โจทก์ร่วมและจำเลยจดทะเบียนสมรสกันที่ประเทศอังกฤษ วันที่ 8 กรกฎาคม 2558 โจทก์ร่วมเดินทางกลับประเทศไทยและพบว่าทรัพย์สินของโจทก์ร่วมประเภททองรูปพรรณ ทองรูปพรรณประดับเพชร ทองคำแท่ง เหรียญทองคำ ทองคำขาวฝังเพชร อัญมณีชนิดต่าง ๆ เครื่องประดับมุก นาฬิกาข้อมือและทรัพย์สินอื่น รวมราคา 61,159,875 บาท ของโจทก์ร่วมที่เก็บไว้ในตู้เงินภายในบริษัท ค. หายไป คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยประการแรกว่า จำเลยกระทำความผิดตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์หรือไม่ เห็นว่า โจทก์ร่วมเบิกความยืนยันว่า ทรัพย์สินที่จำเลยนำไปขายและจำนำ เป็นทรัพย์สินส่วนตัวของโจทก์ร่วมที่หายไปจากตู้เงิน โดยโจทก์ร่วมมีภาพถ่ายทรัพย์สินที่ถูกประทุษร้าย เป็นหลักฐานประกอบคำเบิกความ ซึ่งตามเอกสารดังกล่าวมีทั้งภาพถ่าย ภาพสเกตช์ และคำบรรยายเกี่ยวกับรูปลักษณะและตำหนิรูปพรรณของทรัพย์สินแต่ละชิ้นอย่างละเอียด เมื่อปรากฏว่าโจทก์ร่วมได้ทรัพย์สินเหล่านี้มาจากบิดามารดาตั้งแต่ยังเด็กสะสมเรื่อยมา บางรายการได้มาในช่วงปี 2542 ถึง 2558 และทรัพย์สินของโจทก์ร่วมส่วนใหญ่จะมีใบรับรองจากร้านค้าผู้ขาย ซึ่งโจทก์ร่วมบันทึกรายละเอียดของร้านค้าและราคาไว้ด้านข้างของรูปภาพด้วย ส่วนทรัพย์สินบางรายการไม่ได้ระบุไว้เนื่องจากไม่ได้ถ่ายรูปเก็บไว้ แต่โจทก์ร่วมก็มีใบเสร็จรับเงินของร้านค้าที่ขายให้โจทก์ร่วมเป็นหลักฐาน ซึ่งหากโจทก์ร่วมมิใช่เจ้าของที่แท้จริง ย่อมเป็นการยากที่โจทก์ร่วมจะจดจำและบอกรายละเอียดลักษณะรูปพรรณของทรัพย์สินต่าง ๆ ดังกล่าวได้อย่างแม่นยำ โดยเฉพาะทรัพย์สินดังกล่าวส่วนใหญ่มีลักษณะเฉพาะมิใช่ทรัพย์สินหรือเครื่องประดับที่มีขายทั่วไป โดยน้องชายโจทก์ร่วมเบิกความสนับสนุนว่า โจทก์ร่วมสะสมเครื่องประดับประเภททองคำและเครื่องเพชร โดยบิดามารดาขอให้ไปเป็นทรัพย์สินส่วนตัวหลายร้อยรายการ พยานและโจทก์ร่วมไปตรวจสอบทรัพย์สินที่โรงรับจำนำ พบว่าทรัพย์สินหลายรายการเป็นของโจทก์ร่วม เหตุที่จำได้เนื่องจากบางรายการเป็นทรัพย์สินที่สะสมมานานหลายปี บางรายการเป็นทรัพย์สินที่โจทก์ร่วมผลิตเพื่อมอบให้แก่พี่น้อง จำเลยเองก็เบิกความตอบโจทก์ถามค้านว่า เป็นทรัพย์สินของโจทก์ร่วมที่มีมาก่อนที่จะรู้จักกับจำเลย และยังเบิกความตอบทนายโจทก์ร่วมถามค้านว่า จำเลยรู้ว่าโจทก์ร่วมเป็นบุตรสาวของร้านทอง ล. และมีทรัพย์สินส่วนตัวเป็นรถยนต์ยี่ห้อเบนซ์ เงินสด และเครื่องประดับประเภทจิวเวลรี่ เจือสมคำเบิกความของโจทก์ร่วม ที่จำเลยนำสืบต่อสู้และจำเลยฎีกาว่า ในการทำธุรกิจและใช้ชีวิตร่วมกับโจทก์ร่วม จำเลยต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดรวมทั้งค่าใช้จ่ายของโจทก์ร่วมและบุตร เมื่อเกิดปัญหาทางธุรกิจจำเลยก็จำเป็นต้องนำทรัพย์สินไปจำนำเพื่อนำเงินมาหมุนเวียนรักษาธุรกิจอันเป็นที่มาของรายได้ไว้ ทั้งทรัพย์สินที่นำไปจำนำก็ยังคงรักษาไว้เสมอ หากไม่สามารถไถ่ถอนได้ก็ยังคงชำระดอกเบี้ยตลอด ไม่เคยปล่อยให้ทรัพย์สินหลุดจำนำ จำเลยมิได้เบียดบังไปใช้ส่วนตัวหรือมีเจตนาทุจริตนั้น

โจทก์ร่วมเบิกความว่า ในระหว่างที่โจทก์ร่วมอยู่ต่างประเทศ โจทก์ร่วมได้ตกลงให้จำเลยนำเงินรายได้จากบริษัท จ. ซึ่งเป็นบริษัทที่โจทก์ร่วมเป็นผู้ลงทุนแต่เพียงผู้เดียวส่งไปเป็นค่าใช้จ่ายแก่โจทก์ร่วมเดือนละ 1,000,000 บาท และโจทก์ร่วมยินยอมให้จำเลยใช้จ่ายส่วนตัวเดือนละ 1,000,000 บาท ส่วนทรัพย์สินอื่นโจทก์ร่วมไม่อนุญาตให้จำเลยเกี่ยวข้อง ตลอดระยะเวลาดังกล่าวจำเลยแจ้งโจทก์ร่วมว่าโจทก์ร่วมมีรายได้จากร้าน จ. เป็นจำนวนมากไม่ได้ขาดทุนหมุนเวียนจนต้องนำของไปจำหน่ายหรือขายแต่อย่างใด และโจทก์ร่วมไม่ได้เดินทางกลับมาประเทศไทยตลอดระยะเวลา 3 ปี ที่อยู่ในต่างประเทศดังกล่าว เนื่องจากจำเลยแจ้งว่าธุรกิจดีมาก โจทก์ร่วมมิได้มอบการครอบครองทรัพย์สินเหล่านั้นให้จำเลยครอบครองแทน ทั้งยังกำชับมิให้จำเลยยุ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินส่วนตัวของโจทก์ร่วม การที่จำเลยเอาทรัพย์สินส่วนตัวของโจทก์ร่วมไปจำหน่ายและนำเงินที่ได้จากการจำหน่ายไปเป็นของตนเองจึงเป็นการเอาทรัพย์สินของโจทก์ร่วมไปโดยมิเจตนาทุจริต เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ มิใช่ความผิดฐานยักยอกดังที่จำเลยฎีกา ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษามานั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของจำเลยข้อนี้ฟังไม่ขึ้น มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยต่อไปว่า จำเลยได้รับยกเว้นโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 71 หรือไม่ เห็นว่า ข้อเท็จจริงปรากฏจากทางนำสืบโจทก์และจำเลยว่า โจทก์ร่วมและจำเลยจดทะเบียนสมรสกันที่ประเทศอังกฤษเมื่อปี 2557 แม้ว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1459 วรรคหนึ่ง จะบัญญัติว่า "การสมรสในต่างประเทศระหว่างคนที่มีสัญชาติไทยด้วยกัน หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสัญชาติไทย จะทำตามแบบที่กำหนดไว้ตามกฎหมายไทยหรือกฎหมายแห่งประเทศนั้นก็ได้" และพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ.2481 มาตรา 20 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "การสมรสซึ่งได้ทำถูกต้องตามแบบที่บัญญัติไว้ในกฎหมายแห่งประเทศที่ทำการสมรสนั้น ย่อมเป็นอันสมบูรณ์" ก็ตาม แต่อย่างไรก็ดี มาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติว่า "เงื่อนไขแห่งการสมรสให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติของคู่กรณีแต่ละฝ่าย" เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าจำเลยและโจทก์ร่วมเป็นผู้มีสัญชาติไทย ดังนั้น ในการพิจารณาถึงความสมบูรณ์แห่งการสมรสระหว่างจำเลยและโจทก์ร่วมจึงต้องพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 หมวด 2 เรื่องเงื่อนไขแห่งการสมรสประกอบด้วย เมื่อมาตรา 1448 บัญญัติว่า "การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายและหญิงมีอายุสิบเจ็ดปีบริบูรณ์แล้ว" แสดงว่าการสมรสจะสมบูรณ์ต่อเมื่อคู่สมรสเป็นชายและหญิง เมื่อจำเลยและโจทก์ร่วมต่างก็เป็นหญิง การสมรสระหว่างจำเลยและโจทก์ร่วมจึงไม่ต้องด้วยเงื่อนไขของการสมรสตามกฎหมายไทย จำเลยและโจทก์ร่วมไม่มีสถานะเป็นสามีภริยาตามกฎหมาย กรณีจึงไม่ต้องด้วยเหตุยกเว้นโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 71 ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษามานั้นชอบแล้ว ฎีกาของจำเลยข้อนี้ฟังไม่ขึ้น พิพากษาแก้เป็นว่า ให้จำเลยคืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินที่ยังไม่ได้คืน 54,785,400 บาท แก่โจทก์ร่วม และยกคำขอให้รับโทษต่อของโจทก์เสีย นอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์

องค์คณะ

ชนากานต์ วีระพลกุล · นิติ เอื้อจรัสพันธุ์ · สมชัย ฑีฆาอุตมากร

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/2887/2563>